

УДК 343.1:004.65(477)

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.85.4.58>

ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ ЄДИНОГО РЕЄСТРУ ДОСУДОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ (ЄРДР) ТА ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ НА ЕТАПІ ДОСУДОВОГО СЛІДСТВА

Попович М.В.,
доктор філософії,
асистент кафедри кримінального права
Чернівецького національного університету
ім. Юрія Федьковича

Попович М.В. Особливості ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР) та інформаційно-телекомунікаційної системи на етапі досудового слідства.

У даній роботі розглядаються питання пов'язані з висвітленням проблем, що виникають під час внесення відомостей про вчинене кримінальне правопорушення до єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР), а також проблем, що виникають в уповноважених осіб під час його ведення на етапі досудового розслідування. Проаналізовано процес запровадження інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування. Наголошено на необхідність вдосконалювати та розширювати функціональні можливості ЄРДР та інформаційно-телекомунікаційної системи. Розглянуто мету утворення Реєстру, його функціональні можливості а також форму ведення ЄРДР.

З'ясовано причини через які Реєстр є критично важливим для досудового слідства, а також хто є суб'єктами правових відносин Реєстру, наголошено, що власником і розпорядником даного Реєстру є держава в особі Офісу Генерального прокурора, а володільцем інформації, що обробляється є Офіс Генерального прокурора.

Досліджено процес Автентифікації у Реєстрі та інформаційно-телекомунікаційній системі, а також підписання електронних документів які здійснюються з використанням особистого ключа та відповідного йому кваліфікованого сертифіката відкритого ключа, виданого кваліфікованим надавачем електронних довірчих послуг органів прокуратури України, з дотриманням вимог законодавства у сфері електронних довірчих послуг.

Проаналізовано особливості обліку кримінальних правопорушень за заявами, повідомленнями, які надійшли до органів прокуратури, досудового розслідування чи дізнання, або щодо виявлених прокурором, слідчим, дізнавачами з інших джерел обставин, що свідчать про вчинення кримінального правопорушення.

Досліджено ЗУ «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування», та наказ Генерального прокурора від 30.06.2020 № 298 «Про затвердження Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення, а також проблеми які виникають під час проведення слідчих (розшукових) дій.

Ключові слова: Єдиний реєстр досудових розслідувань (ЄРДР), інформаційно-телекомунікаційна система, досудове розслідування, реєстр, Офіс Генерального прокурора, слідчий, iKeyc.

Popovych M.V. Features of maintaining the Unified Register of Pre-trial Investigations (URPI) and the information and telecommunication system at the stage of pre-trial investigation.

This paper discusses issues related to the coverage of problems that arise when entering information about a committed criminal offense into the Unified Register of Pre-trial Investigations (URPI), as well as problems that arise for authorized persons during its conduct at the stage of pre-trial investigation. The process of introduction of the information and telecommunication system of pre-trial investigation

is analyzed. The need to improve and expand the functionality of the Unified Register of Pre-Trial Investigations and the information and telecommunication system is emphasized. The purpose of the Register, its functionality, as well as the form of maintaining the Unified Register of Pre-Trial Investigations are considered.

The reasons why the Register is critically important for the pre-trial investigation, as well as who are the subjects of legal relations of the Register, are clarified, it is emphasized that the owner and administrator of this Register is the state represented by the Prosecutor General's Office, and the owner of the processed information is the Prosecutor General's Office.

The process of Authentication in the Register and the information and telecommunication system, as well as the signing of electronic documents, which are carried out using a personal key and the corresponding qualified public key certificate issued by a qualified provider of electronic trust services of the prosecutor's office of Ukraine, in compliance with the requirements of the legislation in the field of electronic trust services, is studied.

The peculiarities of registration of criminal offenses on the basis of applications, reports received by the prosecutor's office, pre-trial investigation or inquiry, or on circumstances identified by the prosecutor, investigator, investigator from other sources that indicate the commission of a criminal offense are analyzed.

The Law of Ukraine «On Amendments to the Criminal Procedure Code of Ukraine on the Introduction of an Information and Telecommunication System of Pre-Trial Investigation» has been studied and the Attorney General's order dated 30.06.2020 No. 298 «On Approval of the Regulation on the Unified Register of Pre-trial Investigations, the Procedure for its Formation and Maintenance, as well as Problems Arising During Investigative (Search) Actions.

Key words: Unified Register of Pre-Trial Investigations (URPI), information and telecommunication system, pre-trial investigation, register, Prosecutor General's Office, investigator, iCase.

Постановка проблеми. У сучасних реаліях виникає необхідність цифровізувати документообіг в кримінальному провадженні, Автоматизувати досудове розслідування, здійснити абсолютну відмову від фіксування результатів розслідування за допомогою паперових носіїв на стадіях досудового розслідування та розгляду справи в суді, що підвищить ефективність розслідування, пришвидшить роботу органів прокуратури, та пришвидшить процес подання адвокатами заяв та клопотань, а також останні матимуть змогу ознайомлюватися з матеріалами кримінальних проваджень в електронному вигляді, таким чином стане високоефективною автоматизація досудового слідства.

Суд отримає можливість досліджувати документи та докази в електронній формі. Варто зазначити, що 01.06.2021 року був прийнятий ЗУ «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування», який покликаний зменшити паперовий документообіг, та передбачає порядок функціонування інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування визначається положенням, яке затверджується спільно Офісом Генерального прокурора, органом, у складі якого функціонує орган досудового розслідування, а також органом, що затверджує положення про систему, яка функціонує в суді. Відповідно до даного закону, «Інформаційно-телекомунікаційна система досудового розслідування» - це система, яка забезпечує створення, збирання, зберігання, пошук, оброблення і передачу матеріалів та інформації (відомостей) у кримінальному провадженні. Варто звернути увагу на те, що інформаційно-телекомунікаційна система досудового розслідування взаємодіє з Єдиним реєстром досудових розслідувань та системою, яка функціонує в суді відповідно до статті 35 КПК України, а також може взаємодіяти з іншими інформаційними, інформаційно-телекомунікаційними системами у випадках, передбачених законом. Проаналізувавши вищезазначений закон стало очевидним, що законодавець надає можливість слідчому, дізнавачу, прокурору, слідчому судді, суду, а також захиснику можливість використовувати інформаційно-телекомунікаційну систему досудового розслідування під час реалізації своїх повноважень, прав та інтересів, передбачених КПК України, за умов та в порядку, що визначені положенням про таку систему, таким чином матеріали досудового розслідування, що містяться в інформаційно-телекомунікаційній системі досудового розслідування, передаються, їх копії чи примірники надаються в електронній формі, а за рішенням слідчого, дізнавача, прокурора, слідчого судді, суду, які їх передають чи надають, - у паперовій формі. Також варто зазначити, що дані

документи, підписані, погоджені в інформаційно-телекомунікаційній системі досудового розслідування з використанням кваліфікованого електронного підпису, їх примірники в електронній та паперовій формах визнаються оригіналами документів [1].

Стан опрацювання. Проблемні питання, що стосуються ведення єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР) та інформаційно-телекомунікаційної системи у своїх статтях висвітлювали: Лісніченко Д.В., Мудрецька Г.В., Кисленко Д.П., Столітній А.В., Топчій Н.С., Каланча І.Г. та інші. Однак потребують подальшого дослідження проблем, що виникають під час впровадження нових систем в процес досудового розслідування, а також необхідно акцентувати увагу на переваги та ризики запровадження подібних систем в Україні.

Метою статті є аналіз правових питань, які виникають у процесі ведення єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР) та інформаційно-телекомунікаційної системи, наголосити на основних аспектах удосконалення положень кримінального провадження і вплинути на ефективність досудового розслідування та виконання завдань кримінального процесу за допомогою цифровізації. Наголошено на необхідність розширення функціональності вищезазначених систем, вдосконалення їх програмного забезпечення.

Вклад основного матеріалу. Зважаючи на сучасну цифровізацію населення України, та й загалом всього світу, виникає необхідність на впровадження новацій у кримінальній юстиції України.

Постала необхідність на перехід від стосів паперу до цифрового формату кримінального провадження, що має в свою чергу підвищити ефективність розслідування, пришвидшити роботу правоохоронних та антикорупційних органів та заощадити ресурси. Досліджуючи дане питання необхідно зазначити, що Національне антикорупційне бюро України на своїй інтернет сторінці оприлюднили інформацію, що у 2019 році Національне бюро за технічної, експертної та фінансової підтримки Антикорупційної ініціативи ЄС в Україні (EUACI) розпочало розробку електронної системи досудового розслідування «iKey». В даному матеріалі зазначається, що функціонал даної системи зокрема передбачав зберігання в електронному форматі тисяч сторінок матеріалів досудового розслідування, наявність шаблонів процесуальних документів, можливість їх автоматичної генерації та доступність сформованих документів всім учасникам процесу. Повноцінний запуск iKey відбувся 16 грудня 2021 року. У цей день детективи Національного бюро та прокурори Спеціалізованої антикорупційної прокуратури зареєстрували в системі перше кримінальне провадження. Проаналізувавши дану інформацію, стало очевидним, що основою для цього стало затвердження порядку функціонування системи: відповідний наказ 15 грудня 2021 року підписали Національне антикорупційне бюро України, Рада суддів України та Офіс Генерального прокурора. Передумовою ж стали зміни до Кримінального процесуального кодексу України, зокрема доповнення його статтею 106-1. Важливо також зазначити, що у квітні 2023 року відбулася інтеграція даної системи з Єдиним реєстром досудових розслідувань, а також інтеграція iKey з судовою системою «Д-3». Завдяки реалізації даних проєктів, детективи НАБУ та прокурори САП отримали можливість подавати до ВАКС клопотання про обшук в електронній формі, що суттєво прискорило передачу документів до слідчих суддів, а також економить дорогоцінний час детективів та прокурорів, зменшує витрати на пальне та папір.

Представники Національного антикорупційного бюро України запевняють, що станом на кінець 2023 року в iKey зареєстрували вже понад 500 кримінальних проваджень, та в даній системі наявні 40 шаблонів процесуальних документів [2].

В даній статті варто наголосити на Концепції електронного кримінального провадження в Україні (Концепція) схваленої Указом Президента України від 20 травня 2015 року № 276/2. В якій передбачено: «Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки, Метою стратегії є визначення пріоритетів реформування системи судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів задля практичної реалізації принципу верховенства права та забезпечення функціонування судової влади, що відповідає суспільним очікуванням щодо незалежного та справедливого суду, а також європейським цінностям та стандартам захисту прав людини».

Основними її завданнями є:

1. Окреслення кола проблем і визначення їх причин, які необхідно усунути шляхом реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів;
2. Визначення напрямів, заходів та етапів реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів;

3. Забезпечення належного рівня координації та стратегічного планування процесу реформування;

4. Визначення орієнтирів для розроблення відповідного плану дій щодо реалізації Стратегії, а також очікуваних результатів та показників реалізації реформи системи судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів;

Підвищення ступеня довіри суспільства до органів судової влади та суміжних правових інститутів [3].

Необхідно зазначити, що сам термін «електронне кримінальне провадження» було запропоновано Антоном Столітнім, доктором юридичних наук, начальником відділу підготовки прокурорів з нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання та досудове слідство. Зі слів Антона Столітнього: «(ЕКП) – режим кримінальної процесуальної діяльності, заснований на композиційних алгоритмах автоматизованих кримінальних процесуальних процедур Єдиного реєстру досудових розслідувань та інтегрованих із ним електронних інформаційних систем. Таке провадження реалізується суб'єктами в електронному форматі та фіксується в офіційному електронному процесуальному документі». Антон Столітній в своїх працях зазначає, що запровадження ЕКП організаційно та технічно найбільш доцільно здійснювати на базі ЄРДР. Цей процес передбачає чотири етапи: 1) удосконалення функціоналу ЄРДР; 2) залучення слідчого судді до ЕКП; 3) залучення всіх суб'єктів кримінального провадження до ЕКП за допомогою зовнішніх ресурсів цифрового обміну повідомленнями (електронна пошта); 4) перехід до здійснення електронних кримінальних процесуальних процедур із використанням особистих віртуальних кабінетів. Також останній запевняє, що з метою виконання відповідних дій на кожному етапі встановлено необхідність проведення заходів щодо: створення нормативної бази; вдосконалення функціональної архітектури інтеграційного середовища ЄРДР; залучення суб'єктів кримінального провадження до ЕКП; створення програмного забезпечення; розширення інфраструктури; навчання працювати з функціоналом електронної системи [4].

Для детального аналізу функціонування ЄРДР, необхідно опрацювати наказ Генерального прокурора України № 298 від 30.06.2020 року «Про затвердження Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення». Відповідно до даного наказу «Реєстр – електронна інформаційно-комунікаційна система, призначена для збирання, зберігання, захисту, оброблення, обліку, пошуку, узагальнення даних, зазначених у пункті 1 глави 1 розділу II цього Положення, які використовуються для формування звітності, а також надання інформації про відомості, внесені до Реєстру, з дотриманням вимог кримінального процесуального законодавства та законодавства, яким урегульовано питання захисту персональних даних та доступу до інформації з обмеженим доступом». Також варто зазначити, що відповідно до вищезазначеного наказу, власником і розпорядником Реєстру є держава в особі Офісу Генерального прокурора. А також володільцем інформації, що обробляється в Реєстрі, є Офіс Генерального прокурора. Проаналізувавши положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення, стало зрозуміло, що основною метою утворення даного Реєстру є отримання оперативного контролю за додержанням законів під час проведення досудового розслідування, а також фіксування в електронному вигляді реєстрацію кримінальних правопорушень (проваджень) та детальну інформацію про потерпілих, та осіб, які учинили кримінальне правопорушення, не менш важливим є облік в електронному вигляді прийнятих під час досудового розслідування рішень та результатів судового провадження. Даний Реєстр допомагає аналізувати стан та структуру кримінальних правопорушень, вчинених у державі, а також стан кримінальної протиправності та результатів роботи органів досудового розслідування. Важливо також наголосити на Функціональні можливості ЄРДР, які визначені частиною 1-ю, пунктом 5-м положенням про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення. Таким чином: «функціональні можливості Реєстру з дотриманням вимог законодавства та цього Положення забезпечують: реєстрацію відомостей про вчинення кримінального правопорушення у порядку, визначеному статтями 214 та 615 Кримінального процесуального кодексу України та цим Положенням, з метою закріплення правових підстав початку досудового розслідування; створення електронних форм (внесення інформації до електронних форм, прикріплення (завантаження) процесуальних документів), збирання, зберігання, оброблення, пошук, облік інформації про кримінальні правопорушення, осіб, що їх вчинили, та рух

кримінальних проваджень під час досудового розслідування; автоматизацію процесів логічного контролю повноти та об'єктивності інформації, що вноситься до Реєстру; автоматизований сервіс даних для здійснення керівником прокуратури, процесуальним прокурором, керівником органу досудового розслідування оперативного контролю за своєчасністю призначення прокурора (групи прокурорів), слідчого (групи слідчих), строками досудового розслідування, тощо; автоматизоване формування витягу з Реєстру у визначеному КПК України порядку; автоматизоване формування звітності про стан кримінальної протиправності та роботу органів досудового розслідування; автоматизоване формування інформаційно-аналітичних матеріалів; інформаційну взаємодію з інформаційними системами (реєстрами, кадастрами та банками даних), володільцями інформації у яких є державні органи, з метою використання у роботі Реєстру актуальної і достовірної інформації; доступ Реєстраторів та Користувачів Реєстру після автентифікації до інформації, що в ньому зберігається, в електронній формі відповідно до диференційованих прав доступу згідно з повноваженнями; фіксацію і збереження інформації про доступ та дії Користувачів у Реєстрі, їх моніторинг; зручність інтерфейсів та сервісів, використання класифікаторів, довідників, стандартів для забезпечення ефективного внесення та оброблення інформації; функціонування публічного аналітичного сервісу «Статистика кримінальної протиправності»; інші функції, передбачені Положенням» [5].

Висновки. Підсумовуючи зазначене, варто підкреслити, що протягом останнього часу в Україні активно відбувається цифровізація проведення досудового розслідування, а ЄРДР є критично важливим для досудового слідства адже забезпечує законність, тобто гарантує, що всі кримінальні правопорушення будуть офіційно зареєстровані, що в подальшому запобігає можливим зловживанням стосовно приховування кримінальних правопорушень, також надає процесуальним діям під час досудовому розслідуванню прозорість та підзвітність, в свою чергу надає можливість контролювати дії слідчих, дізнавачів та прокурорів, тим саме забезпечує прозорість процесу розслідування. Також варто зазначити, що ЄРДР допомагає систематизувати та централізувати інформацію про кримінальні правопорушення, та гарантує в разі надходження інформації про вчинення кримінального правопорушення внесення відомостей до ЄРДР, адже це є обов'язковою умовою для початку досудового розслідування, що у свою чергу забезпечує дотримання процесуальних норм та прав учасників кримінального процесу, та надає можливість уповноваженим особам швидко отримувати доступ до необхідної інформації, що покращує ефективність проведення розслідування. Варто зазначити, що ЄРДР відіграє важливу роль під час впровадження нових систем на зразок інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування яка функціонує в суді відповідно до статті 35 КПК України, а також може взаємодіяти з іншими інформаційними, інформаційно-телекомунікаційними системами. Також не зважаючи на успіхи цифровізації досудового розслідування, варто зазначити, що на даний момент у практичних підрозділах поліції залишаються стоси паперу, слідчий виїхавши на місце вчинення кримінального правопорушення зобов'язаний заповнити паперові заяви та протоколи, кримінальні провадження складаються із сотень аркушів паперу, всі результати проведення слідчих дій фіксуються на паперові носії, навіть якщо слідча дія фіксувалася на відеокамеру, в подальшому, щоб приєднати даний відеозапис до матеріалів кримінального провадження, необхідно слідчому винести в паперовому вигляді постанову про визнання відеозапису речовим доказом, загалом будь яке процесуальне рішення під час досудового розслідування відображається на паперовому носії. На наше переконання необхідно удосконалювати та розширювати функціонування наявних системи та ЄРДР, а також покращити наявні технічні завдання та вдосконалювати функціональність і надійності систем. Внести зміни до КПК України, та відмовитись від паперових носіїв інформації на етапі досудового розслідування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування: Закон України від 01.06.2021 р. № 1498-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1498-20#Text>.
2. Національне антикорупційне бюро України: звіт за 2023 р. URL: <https://reports.nabu.gov.ua/archive/nabu-report-second-half-2023/digitalization-1>.

3. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276/2015#Text>.
4. Столітній А. Концепція електронного кримінального провадження в Україні. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2018. № 4(56). С. 24–35.
5. Про затвердження Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text>.
6. Кримінальний процесуальний к... | від 13.04.2012 № 4651-VI (rada.gov.ua).
7. Про інформаційно-телекомунікаційну систему досудового розслідування «iКейс». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0390886-21#Text>.